

බුදු නැණින් ලොවට පෙන්වා දුන් සදහම් මග

බුදුරදුන් වදළ සෑම දහම් පදයකින් ම පෙන්වා දෙන්නේ සත්ත්ව සන්තානගත දුක දුරු කරලන මාවතයි. එම දහම ශුද්ධාවෙන් ශ්‍රවණය කොට සිත්හි දරා හැකි පමණින් තම ජීවිතයට සම්බන්ධ කර ගත් පමණට මේ ජීවිතය තුළදී ම එහි ආනිසංස අද්දකිය හැකි වේ. ඊට හේතුව ශ්‍රී සද්ධර්මය යනු 'මැනැවින් දේශනා කරන ලද (ස්වාක්ඛාත), මෙලොවදී ම ප්‍රතිඵල ලැබෙන (සංදිට්ඨික), කල් නොයවා ආනිසංස ලැබෙන (අකාලික), එන්න බලන්න යනුවෙන් විවෘතව ප්‍රකාශ කළ හැකි (ඒහි පස්සික), තමා වෙත පමුණුවා ගෙන ප්‍රතිඵල දැකිය යුතු (ඕපනයික), නුවණැත්තන් විසින් ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් දත යුතු වූ (පච්චිත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤ්හි) දේශනාවක් වන හෙයිනි.

කල්පයක් තුළ ලොව පහළ වන අසිරිමත් නැවුම් ම දෙය නම් තථාගත ශ්‍රී සද්ධර්මයයි. අතිදීර්ඝ කාලයකට වරක් ලොව පහළ වන සම්මා සම්බුදු උතුමකු ලොවට දේශනා කරන ශ්‍රී සද්ධර්මය අසන්නට ලැබෙන වටපිටාවක සුගතිගාමීව ඉපදීමට ලැබීම අතිශය භාග්‍යසම්පන්න අවස්ථාවකි. එය ක්ෂණ සම්පත්තිය වශයෙන් ධර්මයෙහි සදහන් වේ. මෙකල ජීවත් වන නුවණැති අපි සෑම මෙම දුර්ලභ භාග්‍යසම්පන්න මොහොත ලද භාග්‍යවත්තයෝ වෙමු. අනන්ත සසරෙහි බොහෝ භවයන්හි දී මෙවැනි දුර්ලභ අවස්ථා ලද අප ඉන් නිසි ඵල නෙලා නොගත් හෙයිනි අපාගතව දුක් විඳි අවස්ථා බොහෝ ය. මතු සසරෙහි කිසිදු අපාගත නොවන ලෙස ස්ථාවරව දහම් මගට බැස ගැනීමේ භාග්‍යය අපට අද උද වී තිබේ. එබැවින් මෙම භාග්‍යසම්පන්න බව වටහා ගත් පමණට සද්ධර්මයෙන් ප්‍රයෝජන ගැනීමට අප අප්‍රමාදී වනු ඇත. අප සම්පතමයන්ට ද මෙම ධර්ම ප්‍රතිලාභය ලබා දීමට කරුණාවෙන් යුහුසුලුව ක්‍රියා කරනු ඇත.

ඕනෑම නුවණැති පුද්ගලයකුගේ ජීවිත අභිලාශය වන්නේ දුකින් නිදහස්වීමත් සැපතට පැමිණීමත් ය. එහෙත් මිනිසා සැපත සඳහා සිදුකරන බොහෝ දෑ තව තවත් දුක් වැඩි වීමට ම හේතු වේ. ලෙඩවීම, මහලුවීම, මරණය ආදී දුක්වලින් නිදහස්වීම සඳහා සත්ත්වයන් සිදු කරන්නේ එබඳු ව්‍යසනයන්ට පත්වන දෑ රැස් කිරීමයි. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් තව තවත් දුකට පත් ව අවසානයෙහි අතෘප්තිකර ලෙස ජීවිතයෙන් සමුගනී. මෙබඳු තත්ත්වයක් මත ලොව පහළවන සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ දුකින් නිදහස්වීමේ නිවැරදි මාවත නිවැරදි ලෙස ඉමහත් කරුණාවෙන් ලොවට පහද දෙති.

බුදුරදුන් වදළ පරිදි නිවැරදිව අවංකව විර්ජයෙන් බුද්ධිමත් ව ධර්මයෙහි හැසිරෙන පමණට අපගේ සිත්හි පවත්නා දුක් පීඩා ක්‍රමයෙන් දුරු වී යනු ඇත. ඒ අතර නිරාමිස වූ මානසික සතුට දිනෙන් දින වර්ධනය වේ. නිවෙන සැනැහෙන සදහම් මගෙහි තමා නිවැරදිව ගමන් කරනවා දැයි තමාට ම තමා ගැන පිරික්සා බැලිය හැකි ලක්ෂණ ඇත. එනම් දිනෙන් දින තමා තුළ පවත්නා ලෝභ, ද්වේෂ, මෝහ ක්‍රමයෙන් අඩු විය යුතුය. නැතහොත් තෘෂ්ණා, දෘෂ්ටි, මාන ක්‍රමයෙන් දිය වී යා යුතු ය. මෙහි දී තමා තුළ එක් අතකින් මෙමත්‍රිය දියුණු වන අතර අනෙක් අතින් ප්‍රඥාව වර්ධනය වේ. මෙමත්‍රිය දියුණු වන පමණට කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා යන සෙසු බ්‍රහ්ම විභරණ ද වැඩෙනු ඇත. ප්‍රඥාව දියුණු වන පමණට එක් අතකින් කර්මය පිළිබඳ නුවණත් අනෙක් අතින් දුකෙහි හටගැනීම හා නිරෝධය පිළිබඳ වූ චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ අවබෝධයන් දියුණු වේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුරා වසර 45ක් තිස්සේ දේශනා කළ සමස්ත බුද්ධවචනය මෙමත්‍රිය හා ප්‍රඥාව නමැති ස්තම්භ දෙක මත පිහිටා පවතී. මේ සියලු ප්‍රතිපදවන්හි අවසාන ප්‍රතිඵලය විය යුත්තේ පංචපාදනස්කන්ධ නමැති මහාබර තම විත්ත සන්තානයෙන් ක්‍රමයෙන් පහව යාමයි. එනම් තමා ඇසූ දුටු දෑ පිළිබඳව නිත්‍ය, සුභ, සැප, ආත්ම වශයෙන් ඉතිරි කර ගන්නා නැතහොත් රැස් කර ගන්නා ස්වභාවය සහිත අවිද්‍යාව ක්‍රමයෙන් පහ ව යා යුතුව ඇත. බර බහා තැබීම

(භාරනික්බේප) යනුවෙන් බුදුදහමේ දැක්වෙන්නේ මෙයයි (භාර සුත්ත). නිරතුරුව සිදුවන සමස්ත ජීවිත අද්දකීම් තුළ ම පවත්නා අනිත්‍යතාව මෙහි දී මැනවින් ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ.

තථාගත ශ්‍රී සද්ධර්මයෙන් ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීමට මූලික වශයෙන් අප තුළ තිබිය යුතු ලක්ෂණ පිළිබඳව ධර්මයෙහි සඳහන් වේ. 'ඒතු විඤ්ඤා පුරිසෝ, අසයෝ අමායාථී න වංකජානෝ අහධම්මමනුසාසාමී' යනුවෙන් දැක්වෙන පරිදි කපටි නැති බව, මායාකාරී නොවන බව සහ අවංක බව යන ගුණාංග සහිත නුවණැති බවක් ශ්‍රාවකයා තුළ තිබිය යුතු ය. ධර්මයෙන් ප්‍රතිඵල ලබා සන්තාගත දුකින් නිදහස්වීමේ ගමන් මග සාර්ථක ලෙස ආරම්භ කිරීමට අවස්ථාව ලැබෙන්නේ ඉහත ගුණාංග සහිත සත්පුරුෂ තැනැත්තාටයි. ඉන්පසු තමාගේ නුවණ හෙවත් ප්‍රඥව දියුණු වන ගමන් මග ආරම්භ කළ යුතුව ඇත. ඒ සඳහා ආරම්භයේ පටන් අවසානය දක්වා ම නිතර ඇසුරු කළ යුතු කරුණු හතරක් පිළිබඳව බුදුදහමින් නිතර අවධාරණය කර තිබෙනු දක්නට ලැබේ. ඒවා නම්

1. කල‍්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය
2. සද්ධර්ම ශ්‍රවණය
3. යෝනිසෝ මනසිකාරය
4. ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපදාව (පඤ්ඤච්චිඪී සුත්ත)

ජීවිත යථාර්ථය අවබෝධ කර සසර දුකින් නිදහස්වීමේ මාවත පැහැදිලි කෙරෙන සදහම් පනිවිඩය අසන්නට ලැබෙන්නේ කල‍්‍යාණ මිත්‍රත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. කල‍්‍යාණ මිත්‍රයන් ඇසුරු කරන්නට ලැබෙන්නේත් සැබෑ කල‍්‍යාණ මිත්‍රයන් හඳුනා ගන්නට ලැබෙන්නේත් තමා තුළ ද ගුණදහම් හා නුවණ තිබුණු පමණටයි. අවංකබව, පරිත්‍යාගශීලීත්වය ආදී ගුණාංග සමග මුසු වූ ඤාණවත්තබවක් තිබීම මෙහිදී අවශ්‍ය කෙරේ. එසේ නොවූණ හොත් කල‍්‍යාණ මිත්‍රන් හඳුනා ගන්නටත් ඔවුන් වෙතින් සදහම් පනිවිඩය ලබා ගැනීමටත් නොහැකි වනු ඇත. වරෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ මාහිමියන්ට දේශනා කළේ සසුන් බඹසර සහිත නිවන් මග සපුරා රඳ පවත්නේ කල‍්‍යාණ මිත්‍රත්වය මත බවයි.

අවිද්‍යා සුත්‍රයේ දැක්වෙන පරිදි විද්‍යා විමුක්තිය අවසාන ඉලක්කය කොට පවතින නිවන් මගෙහි කල‍්‍යාණ මිත්‍රත්වය මූලික අවශ්‍යතාවකි. එහි දැක්වෙන අනුපිළිවෙළ මෙසේයි.

1. කල‍්‍යාණ මිත්‍රත්වය
2. සද්ධර්මශ්‍රවණය
3. ශ්‍රද්ධාව
4. යෝනිසෝ මනසිකාරය
5. සති සම්පජ්ඤාය
6. ඉන්ද්‍රිය සංවරය
7. ත්‍රිවිධ සුවර්තය
8. සතර සතිපට්ඨානය
9. සත්ත බොජ්ඣංග
10. විද්‍යා විමුක්තිය

සද්ධර්මය දන්නා කල‍්‍යාණ මිත්‍රයකු ලැබුණු විට ධර්ම ශ්‍රවණයට අවස්ථාව ලැබේ. ධර්මය ශ්‍රවණය කිරීම නිසා තථාගතයන් වහන්සේගේ අවබෝධය පිළිබඳ බලවත් ප්‍රසාදයක් පැහැදීමක් හටගනී. එවිට එම ධර්මය යළි යළිත් නුවණින් සිහි කිරීමේ උනන්දුවක් (යෝනිසෝ මනසිකාරයක්) හටගනී. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් තමාගේ සිහිය හා නුවණ ක්‍රමයෙන් දියුණුවට පත් වේ. සතිසම්පජ්ඤාය ඇති විට ඇස, කණ ආදී ඉන්ද්‍රිය ඉතා සංවරව බවට පත්වේ. එවිට කය,

වචනය, සිත යන තුන්දෙර සංවර වේ. මෙලෙස තව දුරටත් ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් ඉදිරියට යාමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් කාය, වේදනා, චිත්ත, ධම්ම යන සිව් තැන්හි සිහිය භාවිත කෙරේ. සතර සතිපට්ඨානයෙහි අඛණ්ඩව නියැලීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් සති, ධම්මවිචය, විරිය, පීති, පස්සද්ධි, සමාධි, උපෙක්ඛා යන බෝධි අංග දියුණුවට පත් වේ. මෙම ආධ්‍යාත්මික ගමන් මග අවසන් වන්නේ සියලු ආසුවයන් ක්ෂය කිරීම නම් වූ විමුක්තියට පත්වීම හා ඵලෙස විමුක්තියට පත් වූවා යන දැනුමත් සමගිනි.

මෙලෙස විද්‍යා විමුක්තිය වෙත ගමන් කරන නිවන් මගෙහි සෑම පියවරක් ම සාර්ථක ලෙස සම්පූර්ණ වන්නේ කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර නිසි පරිදි ලැබුණු විටයි. එය ලැබෙන්නේ සසර පුණ්‍ය මහිමයක ආනිසංස සහ මෙලොව දිවියෙහි ගුණනුවණෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙනි. මෙකල වෙසෙන අපට කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය හුදෙක් සජීවී පුද්ගලයකු වශයෙන් පමණක් නොව ධර්ම ග්‍රන්ථයක්, කැසට් පටයක්, සංයුක්ත තැටියක් හෝ අන්තර්ජාලයේ වෙබ් අඩවියක් වශයෙන් වන්නට ද පුළුවනි.

ඉහත සඳහන් පරිදි කල්‍යාණ මිත්‍ර ආශ්‍රය ලැබුණ විට තම දෙසවන් යොමු කොට ඔවුන් වෙතින් සද්ධර්ම ප්‍රතිලාභය තමා වෙත සමීප කර ගැනීමට අප දක්ෂ විය යුතු ය. සුවච බව (සාවදනව ඇහුම්කන්දීම) නමැති ගුණය ඇති විට ශ්‍රාවකයා ධර්ම ශ්‍රවණය වෙත යොමු වේ. සද්ධර්මය නාමයෙන් මෙකල ලොව විවිධ දෑ සාකච්ඡා කරනු දක්නට ලැබේ. ඒ අතරින් බුදුරදුන් වදල සැබෑ සදහම් පනිවිඩය හඳුනාගෙන ඒ වෙත සමීප වීමට අප දක්ෂ විය යුතුය, නුවණැති විය යුතු ය. ධර්ම ශ්‍රවණය කොට තම දක්ෂ සාජු කර ගැනීම ධර්ම මාර්ගයෙහි තිබිය යුතු මූලික සහ අනිවාර්ය ලක්ෂණයකි. එය සුතමය ඤාණය වශයෙන් ද පර්යාප්ති සාසනය වශයෙන් ද සුත ධනය වශයෙන් ද සඳහන් ව ඇත. ආශ්‍රවක්ෂය කොට දුකින් නිදහස් විය හැක්කේ ඊට අදාළ දහම් මග දූත දූක ගැනීමෙන් බව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවධාරණය කර තිබේ (ජානනෝ අහං භික්ඛවේ පස්සනෝ ආසවානං බයෝ හෝති නො අජානනෝ නෝ අපස්සනෝ, ආසවක්ඛය සුත්ත/ සබ්බාසව සුත්ත). එනම් දුකෙහි හටගැනීම හා නිරෝධය හෙවත් චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ අවබෝධයයි. මෙහි දී විශේෂයෙන් පංචුපාදනස්කන්ධයේ හටගැනීම දුකෙහි පදනම (සංඛිත්තේන පඤ්චුපාදනස්කන්ධා දුක්ඛා) වශයෙන් තේරුම් ගැනීම අවශ්‍ය වේ. ජරා, ව්‍යාධි, මරණ, ප්‍රිය විප්‍රයෝග ආදී සියලු දුක්චලට හේතුව ස්කන්ධ පංචකයේ හටගැනීම නොදැනීම නිසා පඤ්චුපාදනස්කන්ධය සකස් වීමයි. මෙය දුක්ඛ සත්‍යය වශයෙන් බුදුදහමෙහි දක්වේ. එම දුකට ආසන්නතම හේතුව වන තෘෂ්ණාව දුක්ඛ සමුදය සත්‍යයයි. තෘෂ්ණාව ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධ කිරීම දුක්ඛ නිරෝධ සත්‍යයයි. දුක නැති කරන මාවත හෙවත් දුක්ඛ නිරෝධගාමිනී පටිපද සත්‍යය නම් සම්මා දිට්ඨිය පෙරටු කොට ගත් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි. මෙම චතුරාර්ය සත්‍යය අසා දූතගත් නුවණැති ශ්‍රාවකයා පංචුපාදනස්කන්ධය පිරිසිඳු වටහා ගැනීමටත් එයින් නිදහස් වීමටත් තම උපරිම ශක්තිය කැප කරනු ඇත.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදල දහම් මග ස්වර්ග මාර්ගය හා මොක්ෂ මාර්ගය වශයෙන් දෙකොටසකට බෙදිය හැකිය. මහාවත්තාරීස සූත්‍රයෙහි දක්වෙන පරිදි

1. අපථි භික්ඛවේ සම්මාදිට්ඨි සාසවා පුඤ්ඤභාගියා උපධිවේපක්ඛා (සාසුව වූ උපධි සම්පත් ගෙන දෙන පිනට බර වූ සම්මා දිට්ඨිය)
2. අපථි භික්ඛවේ සම්මාදිට්ඨි අරියා අනාසවා ලෝකුත්තරා මග්ගංගා (ආර්ය වූ අනාසුව වූ ලෝකෝත්තර වූ මාර්ගාංග වූ සම්මාදිට්ඨිය)

මේ අතරින් මූලින් සඳහන් වන සම්මා දිට්ඨියෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙන්නේ කම්මස්සකතා සම්මා දිට්ඨිය පදනම් කරගත් ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියා කිරීමෙන් ලැබෙන ස්වර්ග මාර්ගය

පිළිබඳවයි. දෙවන පියවරෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විස්තර කරන්නේ පටිච්ච සමුප්පාදය පිළිබඳ නුවණ පදනම් කොටගත් ලෝකෝත්තර වූ අනාසුව වූ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයේ පියවරක් වන චතුසව්ව සම්මාදිට්ඨිය සහිත මෝක්ෂ මාර්ගය පිළිබඳවයි.

කල්‍යාණ මිත්‍රත්වය ඇසුරින් මෙලෙස ධර්ම ඥානය (සුතමය ඤාණය) තමා වෙත ලැබෙන විට ඒ ඔස්සේ නිතර සිහිය හා නුවණ (සතිසම්පජ්ඤාඤාය) යෙදවීමට ශ්‍රාවකයා උනන්දු විය යුතුය. එය යෝනිසෝ මනසිකාරය නැතහොත් චින්තාමය ඤාණය නමින් හැඳින්වේ. යෝනිසෝ මනසිකාරය යනු තමා ශ්‍රවණය කළ ධර්මය ඔස්සේ තම සිතට කෙලෙස් නොනැගෙන ලෙසත් කුසල් වැඩෙන ලෙසත් සිතන ආකාරයයි. සත්ත්වයන්ගේ ආධ්‍යාත්මික මගෙහි යෝනිසෝ මනසිකාරය අතිශය වැදගත් කරුණක් වශයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිතර අවධාරණය කර තිබෙනු දක්නට ලැබේ. මෙලෙස යෝනිසෝ මනසිකාරයෙහි යෙදෙන අතර සමථ විදර්ශනා වශයෙන් භාවනාමය ඤාණය දියුණු කර ගැනීමට ද අප උත්සාහවත් විය යුතුය.

ඉහතින් සඳහන් වූයේ ධර්ම මාර්ගය පිළිබඳ සංක්ෂිප්ත විස්තරයකි. එය තවදුරටත් විස්තර කිරීමට මෙතැන් සිට අපේක්ෂා කෙරේ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනාවන්හි පවත්නා විශේෂ ලක්ෂණයක් නම් සරලව ආරම්භ කොට ක්‍රමයෙන් ගැඹුරට ගමන් කිරීමයි. පහාරාද සූත්‍රයෙහි දැක්වෙන පරිදි මහසයුර වෙරළේ පටන් ක්‍රමයෙන් ගැඹුරු වන්නාක් මෙන් තථාගත සම්බුදු සසුන ද ක්‍රමයෙන් ගැඹුරට යන ස්වභාවයෙන් යුක්ත ය. ඒ අනුව බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්ම දේශනා කිරීමේ දී ආරම්භයෙහි දනකථා, සීලකථා, සග්ගකථා, කාමානං ආදීනවං, ඕකාරං සංකිලේසං, තෙක්ඛම්මේ ව ආනිසංසං යනුවෙන් දැක්වෙන පරිදි දනය පිළිබඳ කථා, සිල්වත්ඛව පිළිබඳ කථා, සුගතිය පිළිබඳ කථා, කාමයන්ගේ ආදීනව, කෙලෙස්වල ස්වභාවය, පංචකාමයෙන් නික්මීමේ ආනිසංස ආදී වශයෙන් අනුපිළිවෙළ කථාව සිදුකොට ශ්‍රාවකයන්ගේ සිත මෘදු බවට පිරිසිදු බවට පත් කරති. මෙහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රධාන වශයෙන් දේශනා කරන්නේ ස්වර්ගගාමී මාර්ගයයි. එනම් සත්ත්වයන් සතර අපායට නොවැටෙන සේ අනුශාසනා කොට සුගතියෙහි ඉපදීමට අවශ්‍ය මග පෙන්වීම ලබාදීමයි. මේ සඳහා කර්මය හා කර්මඵල පිළිබඳ අවබෝධය ලබා දෙනු ඇත. තම සිත අපිරිසිදුව කයින්, වචනයෙන්, සිතින් කටයුතු කිරීමෙන් දුක් විපාක ලැබෙන බවත් සිත පිරිසිදුව කයින්, වචනයෙන්, සිතින් කටයුතු කිරීමෙන් සැප ආනිසංස ලැබෙන බවත් පිළිබඳ අවබෝධයයි. මෙම අවබෝධයන් තුළින් සත්ත්වයන් පවින් මුදවා (සබ්බපාපස්ස අකරණං) දන, සීල, භාවනා යන ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියාවන්හි නැතහොත් කුසලයන්හි උනන්දුව ඇති කොට (කුසලස්ස උපසම්පද) සුගතිය ස්ථාවර කිරීම මෙමගින් අපේක්ෂා කෙරේ. මෙලෙස සුගතිගාමී මාවත පැහැදිලි කොට සත්ත්වයන්ගේ සිත් මෘදු බවට පිරිසිදු බවට පත් කොට ඉන්පසු දුකෙහි හටගැනීම හා නිරෝධය පිළිබඳව දැක්වෙන චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳව අනුශාසනා කෙරේ. සම්බුදු උතුමකු ලොවට පහළවීමෙන් සත්ත්වයන්ට ලැබෙන උසස් ම ප්‍රතිලාභය චතුරාර්ය සත්‍යය මිශ්‍රිත සද්ධර්මය අසන්නට අවස්ථාව ලැබීමයි.

කර්මය හා කර්මඵල පිළිබඳ අවබෝධය ලද පමණට දන, සීල, භාවනා යන ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියාවන්හි උනන්දුව ඇති වේ. දන් දීම නිසා සිත්හි පවත්නා ලෝභය සැහෙන දුරට තුනී වන අතර සිල්වත් බව නිසා කායික වාචසික සංවරය දියුණු වේ. මෙෙහි භාවනා වඩන විට සිත්හි පවත්නා ද්වේශය සමනය වේ. මෙලෙස ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියාවන්හි යෙදීම තුළින් අවිද්‍යාව ද කිසියම් ප්‍රමාණයකට දුරු වේ. යළි යළිත් ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියා සිදු කරන විට කාමච්ඡන්දදි පංච නීවරණ ක්‍රමයෙන් යටපත් වේ.

මෙලෙස දන, සීල, භාවනා යන ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියා ඔස්සේ සිත යෙදවීමෙන් කිසියම් ප්‍රමාණයකට සිත පිරිසිදු වුව ද එය වඩාත් පිරිසිදු වීම සඳහා පටිච්චසමුප්පාදය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් යුතු ත්‍රිලක්ෂණය පිළිබඳ වැටහීමක් ලැබීම අවශ්‍ය වේ. ඇතැම් විට අප

දන, සීල, භාවනා සිදු කළ ද ඊට පදනම අවිද්‍යාවයි. අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා යන්තෙහි අවිද්‍යාවෙන් සංස්කාර හට ගන්නා බව දක්වන විස්තරයෙහි හුදෙක් අපුඤ්ඤාහිසංඛාර පමණක් නොව බොහෝ විට පුඤ්ඤාහිසංඛාර හා ආනෙඤ්ජාහිසංඛාර ද හටගන්නේ චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් තොරවයි. මෙබඳු තත්ත්වයක් මත ලෝකෝත්තර සම්මා දිට්ඨිය සඳහා සුභමය ඤාණය සම්පාදනය කර ගත යුතු ව ඇත.

චතුසච්ච සම්මාදිට්ඨිය ලැබීම සඳහා ආරම්භයෙහි හේතුඵල දහම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලැබීම අවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව ස්කන්ධ, ආයතන, ධාතු, නාමරූප, පටිච්චසමුප්පාද යන ජීවිතයට සම්බන්ධ සැබෑ යථාර්ථයෙහි ස්වභාවය තේරුම් ගැනීම අවශ්‍ය කෙරේ. එනම් සැබෑ ලෙස අපගේ ජීවිතයට සිදුවන්නේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳ අවබෝධයයි. සසරගත දුකින් සපුරා නිදහස්වීමට හැකියාව ලැබෙන්නේ මෙම අවබෝධය ලද පමණටයි.

යමකු ජීවත් වෙනවා යනු ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මන යන අභ්‍යන්තර ආයතන හයට රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ඓද්‍රියබල, ධර්ම යන අරමුණු පතිත වීම් වශයෙන් අද්දැකීම ලැබීමයි. මෙහිදී සිදුවන සැබෑ තත්ත්වය නුවණින් තේරුම් ගැනීම බෙහෙවින් වැදගත් වේ. එක් විටෙක අද්දැකීම ලැබෙන්නේ ඇස ආදී එක් ආයතනයක් මගින් පමණි. එහෙත් ආයතනයන්හි පවත්නා වේගවත් බව නිසා එක විට ආයතන කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක වෙනවා යැයි හැඟේ. කුමන ආයතනය සක්‍රිය වුව ද රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පංචකය එකට ම හටගෙන එකට ම නිරුද්ධ වේ. ඇස ආදී ආයතන මෙන් ම රූප ආදී ස්කන්ධයන්හි ස්වභාවය නම් ඒවා පෙර නොතිබී හටගෙන ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධවීමයි (අනුඤා සම්භූතං හුඤා න භවිස්සති). එහෙත් අප තුළ පවත්නා අවිද්‍යාව හේතුවෙන් අද්දැකීමක් ලැබීමට ප්‍රථම ඒවා නිත්‍ය වශයෙන් පැවැත අද්දැකීමෙන් පසුව ද නිත්‍ය වශයෙන් ඉතිරි වේ යැයි හැඟේ. දුක හට ගන්නේ මෙම අවිද්‍යාව හේතුවෙනි.

මෙලෙස අප තුළ පවත්නා අවිද්‍යාව හේතුවෙන් රූපාදි කිසියම් අරමුණක් ඇස ආදී ආයතන හා සම්බන්ධ වීමේ දී අයෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් තේරුම් ගත හොත් පංචුපාදනස්කන්ධය හටගන්නා අතර එමගින් ජරා, මරණාදියෙන් දුකට පත් වේ. දුකින් නිදහස් වීමේ මූලික පදනම පවතින්නේ මෙම වැරදි අදහසින් දුරුවීම මතයි. ඇස, කණ ආදී අභ්‍යන්තර ආයතන මෙන් ම රූප, ශබ්දදි බාහිර ආයතන ද පෙර නොතිබී හටගෙන ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධ වන ආකාරය නුවණින් දැකීමට අප සමත් වුවහොත් සංස්කාර රැස් නොවේ. හේතු ඇති විට අද්දැකීමක් (නැතහොත් ස්කන්ධ පංචකයක්) හටගන්නා බවත් (අස්මිං සති ඉදං හෝති), හේතු නැති විට අද්දැකීම නිරුද්ධ වන බවත් (අස්මිං අසති ඉදං න හෝති) මෙහිදී අවබෝධ වේ. තවද හේතු ඇති වීමෙන් අද්දැකීමක් හටගන්නා බවත් (ඉමස්ස උප්පාද ඉදං උප්පජ්ජති), හේතු නිරුද්ධ වීමෙන් අද්දැකීම නිරුද්ධ වන බවත් (ඉමස්ස නිරෝධා ඉදං නිරුජ්ඣති) පිළිබඳ අවබෝධය ලැබේ. ඒ අතර රූපාදි ස්කන්ධ පංචකයේ හටගැනීම දකින නුවණැති ශ්‍රාවකයා ‘නැත’ යන උච්ඡේද අන්තයෙන් දුරු වේ. එලෙස හටගන්නා ස්කන්ධ පංචකය හේතු නැති වීමෙන් නිරුද්ධ වන බව දකින ශ්‍රාවකයා ‘ඇත’ යන ශාශ්වත අන්තයෙන් ද මිදේ. මෙලෙස එක ම සමයේ දර්ශනයෙන් ‘ඇත’, ‘නැත’ යන අන්ත දෙකින් ම දුරු විය යුතු ය. ‘දිට්ඨිං ච අනුපගමිම සීලවා දස්සනේන සම්පන්නෝ’ යනුවෙන් සඳහන් වන්නේ ඉහත දැක්වූ අන්ත දෙකින් දුරුවීමේ මාවතයි. පටිච්චසමුප්පාදය පාදක කොටගත් හටගැනීම හා නිරුද්ධවීම පිළිබඳ මෙම දර්ශනය බුදුදහමේ අනිත්‍යතාව නමින් හැඳින්වේ. අනිත්‍යතාව තේරුම් ගත් පමණට දුකත් අනාත්මතාවත් තේරුම් ගත්තේ වේ. ඒ අනුව රූප, වේදනාදි ස්කන්ධ පංචකයත් ඇස, කණ ආදී අභ්‍යන්තර ආයතනත් රූප, ශබ්ද ආදී බාහිර ආයතනත් නාම - රූප - විඤ්ඤාණත් යන සත්ත්ව ජීවිතය හා සම්බන්ධ සියලු මානසික හා භෞතික ක්‍රියාකාරීත්වයන්හි පවත්නා අනිත්‍යතාව මැනැවින් වැටහේ. ඒ සියල්ල හැම මොහොතක ම හටගෙන නිරුද්ධ වන ආකාරය මැනැවින් ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. මෙම අවබෝධය මූලදී සුභමය ඤාණයෙන් දැනගෙන වින්තාමය ඤාණයෙන් යළි යළිත් සිහි කරමින් සමථ විදර්ශනා වශයෙන් භාවනා වඩමින් ජීවිතය තුළ ස්ථාවර කර ගත යුතු

ව ඇත. ධර්ම ශ්‍රවණයෙන් ශ්‍රද්ධාව දියුණු කරගත් ශ්‍රාවකයා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ, ධර්මය හා සංඝයා යන තෙරුවන කෙරෙහි බලවත් විශ්වාසයෙන් දුකින් නිදහස්වීමේ ඒකායන ප්‍රතිපදාව ලෙස සලකා මෙම මාවතෙහි ස්ථාවරව පිහිටා සිටීමට අප්‍රමාදීව ක්‍රියා කරනු ඇත.

දුකින් නිදහස්වීමේ ඒකායන මාවත වශයෙන් බුදුදහමේ දැක්වෙන්නේ සතර සතිපට්ඨානය වැඩීමයි. එනම් තමාගේ කය හා සිත පිළිබඳ පරිපූර්ණ අවධානයෙන් සිටීමත් එහි අනිත්‍යතාව ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීමයි. සවිස්තරව දක්වතොත් වර්තමානයෙහි සිහිය පවත්වා ගනිමින් කය, වේදනා, සිත, සිතිවිලි පිළිබඳ සිත පිහිටුවමින් ඒවායෙහි ඇතිවීම් නිරුද්ධවීම් නුවණින් මෙතෙහි කිරීමයි.

මෙම ප්‍රතිපදාවෙහි අඛණ්ඩව නියැලීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් ක්‍රමයෙන් සම්මාදිට්ඨිය හෙවත් ප්‍රඥාව දියුණු වන අතර එපමණට ක්‍රමයෙන් අවිද්‍යාව ද දුරුවේ. අවිද්‍යාව දුරුවන පමණට ලෝභ, ද්වේෂ ද ක්‍රමයෙන් දුරු වනු ඇත. එපමණට ජරා, ව්‍යාධි, මරණාදී දුක්වලින් නිදහස්වීමට ද අවස්ථාව උදාවේ. මෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ඇස ආදී ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ ලබන අද්දැකීම් ක්ෂණිකව හටගෙන නිරුද්ධ වන ආකාරය පිළිබඳ සිහිය හා නුවණ නිරතුරුව පවත්වා ගැනීමට හැකියාව ලැබේ. යමක් දකින විට දැකීම් මාත්‍රයක් බවත් (දිට්ඨියේ දිට්ඨිමත්තං), යමක් අසන විට ඇසීම් මාත්‍රයක් බවත් (සුතේ සුතමත්තං), යමක් දැන ගන්නා විට දැන ගැනීම් මාත්‍රයක් බවත් (මුතේ මුතමත්තං), යමක් දැන ගන්නා විට දැන ගැනීම් මාත්‍රයක් බවත් (විඤ්ඤතේ විඤ්ඤතමත්තං) මෙහි දී ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. ඒ සමඟ ම සද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා යන ඉන්ද්‍රිය ධර්මයන්හි ද පරිපූර්ණත්වයට පත් වේ.

ආධ්‍යාත්මික ගමන් මගෙහි මෙම සියලු කරුණු සඵල වීම සඳහා ආරම්භයේ පටන් ම කලණ මිතුරු ඇසුරෙන් ධර්මශ්‍රවණය කරමින් යෝනියෝ මනසිකාරයෙහි යෙදෙමින් සමථ - විදර්ශනා භාවනාවන්හි නිරත වීම අවශ්‍ය කෙරේ. දුර්ලභ සම්බුද්ධෝත්පාද සමය හා පරිපූර්ණ මිනිස් දිවියක් ලද මේ උතුම් මොහොත ඉක්ම යෑමට ප්‍රථම වඩා වඩාත් විරියයෙන් නොපමාව කටයුතු කිරීම අවශ්‍ය වේ. ඒ සඳහා තෙරුවන් සරණන් ඔබ සැමට නිදුක් නිරෝගී සුව දිගාසිරි සම්පත් සැලසේවා'යි ඉත සිතින් පතමු.

West End Buddhist Temple & Meditation Centre
Mississauga

(Vap Poya Sil Program - 10.01.2017)